

Innhold:

Lar vannkraftverk forfalle

Statkraft stanser gamle kraft-aggregater i Kvilldal og Saurdal. Dermed reduserer de kapasiteten til å produsere strøm i vinter.

• side 2

Kjemper for ulvejakt

«Ja til jakt på ulv» skriver Norges Jeger- og Fiskerforbund på sitt nye klistremerke. Ingen vet om bestandsmålet for arten er nådd, innrømmer forbundets viltkonsulent.

• side 3

Grønn vin

Går det som Vinmonopolet vil, får du kjøpt økologisk merket vin i løpet av høsten.

• side 3

Miljøkrim i Troms

Antall anmeldelser for miljøkriminalitet er høyest i Troms politidistrikt. De fleste dreier seg om tjuvfiske og ulovlig scooterkjøring.

• side 6

For mye miljøvern?

Republikanere i USA mener staten er for aktive i miljøvernarbeidet.

• side 7

Grønt OL

Resirkulering, jordrensing og verdens største solcelleby skal bidra til den største olympiske miljøsatsingen så langt.

• side 8

5 700 000 mobiltelefoner: Promiller gjenvinnes

Norge har 2,7 millioner mobilabonnenter. De har kjøpt 5,7 millioner telefoner. (Foto: Audun Garberg)

Når året er omme har vi nordmenn kjøpt om lag halvannen million mobiltelefoner. Siden 1994 har vi skaffet oss nesten seks millioner apparater. Returandelen er under en halv prosent.

Mobiltelefoner er spesialavfall som inneholder skadelige miljøgifter. De omfattes av SFTs forskrift fra i fjor om forsvarlig behandling av elektriske og elektroniske produkter. SFT innrømmer at ordningen fungerer dårlig for små produkter.

• side 4

Bjerke forbyr blyhagl

Miljøvernminister Siri Bjerke vil forby all bruk av blyhagl. Forbudet kommer etter at Norges Jeger- og Fiskerforbund mislyktes med en frivillig ordning for redusering av

blybruken. Ifølge statssekretær Stein Lier-Hansen vil Jegerne få en overgangsperiode på maksimalt fem år før blyhagl skal være totalforbudt i Norge.

• side 5

Større utslipp fra Sellafield

De radioaktive utslippene fra Sellafield øker med 60-70 prosent de neste årene. Det kommer til å øke konsentrasjonene i havvann, skalldyr og tang langs norskekysten.

• side 6

Søppel- økonomi

Miljøgevinsten ved kildesortering er høyst usikker, dessuten er det dårlig samfunnsøkonomi, hevder forsker Annegrete Bruvoll i Statistisk sentralbyrå.

Leder

Rapporten skaper usikkerhet om nytten av å gjenvinne avfall.

De samfunnsøkonomiske beregningene er imidlertid av begrenset verdi. Å sette pris på miljøet er i seg selv vanskelig.

I sin rapport trekker Bruvoll inn alle miljøeffektene knyttet til gjenvinning. Men hun hopper over miljøeffektene som oppstår ved utvinning og transport av nye råvarer. Dessuten regner hun det som en utgift for den enkelte å sortere sitt eget søppel.

Annegrete Bruvoll mener forbrenning er et godt alternativ. Avfallsforbrenning er enkelt og krever ingen endring i systemet for innsamling av søppel. Men investeringer i forbrenningsanlegg fjerner ofte interessen for å lage mindre avfall og gjenvinne, rett og slett fordi anleggene trenger avfall for å være lønnsomme.

Kildesortering er ikke noe fasitsvar for behandling av avfall. "Avfallshierarkiet" har vært et sentralt prinsipp i norsk og europeisk miljøpolitikk. Øverst i hierarkiet – og dermed også viktigst – er det å hindre at avfall oppstår. Når avfallet først har oppstått er første prioritet ombruk, og deretter gjenvinning. Først på fjerdeplass i hierarkiet kommer energigjenvinning ved forbrenning. Det bør også norske kommuner basere sin behandling av avfall på. ■

Lar kraftverk forfalle

Statkraft stanser kraft-aggregater i Kvilldal og Saurdal. Dermed reduserer de kapasiteten til å produsere strøm i vinter.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

Ved å stanse aggregatene vil Statkraft ikke ha mulighet til å øke produksjonen i perioder med høy etterspørsel. De vil derimot bli nødt til å holde en jevn årsproduksjon, med like stor produksjon i varme sommermåned, som om vinteren.

Statnett som har ansvar for landets ledningsnett er derfor bekymret for at norske vannkraftverk ikke vil ha kapasitet til å produsere nok strøm i vinter.

– Ikke paradoks

– Er det ikke paradoksalt at Statkraft står på for ny vassdragsutbygging i Beiarn, men ikke vedlikeholder eksisterende anlegg?

– Nei, det er ikke noe paradoks i det. Vi reparerer ikke turbinene fordi det ikke er betalingsvillighet i markedet. Bortfallet av turbinene gjør imidlertid ikke at det renner vann over demningene – vi taper ikke kilowatt-timer, sier informasjonssjef Geir Fuglseth i Statkraft – Norges største kraftprodusent.

– Dere vil få mindre produksjonskapasitet i perioder med stor etterspørsel?

– Det vil vi. Øker prisen markedet betaler, setter vi aggregatene i stand.

Fuglseth forteller at ny vannkraftutbygging baserer seg på et annet regnskap enn vedlikehold av denne type aggregater.

– Når vi investerer i et nytt anlegg, gjør vi det i 30 til 60 års perspektiv. Det er ikke årets eller

neste års priser som bestemmer det.

– Men det er årets eller neste års pris som bestemmer om dere vil ruste opp aggregatene?

– Jo, det vil det være. Nå er det ikke økonomi i det. Da avventer vi investeringen, sier Fuglseth.

Vurderer lovlighet

“Statnett stiller spørsmål om utkoblingen av de to aggregatene er forenlig med de plikter som påhviler Statkraft som eier...”, skriver Statnett i et brev til Norges vassdrags- og energi direktorat (NVE). Direktoratet vurderer nå om de kan pålegge Statkraft å utbedre aggregatene.

– Statkraft har sine argumenter. Vi arbeider nå med å finne ut om det er et rettslig grunnlag for å gjøre noe med dette, sier avdelingsdirektør Kristian Løkke i NVE.

Aggregatene i Kvilldal og Saurdal er på henholdsvis 310 og 160 MW. ■

USA rammes av klimaendringer

Temperaturen i USA vil stige dobbelt så raskt som gjennomsnittet i verden. Landet med verdens største utslipp blir hardt rammet av klimaendringer.

Den første store gjennomgangen av hvilke nasjonale konsekvenser klimaendringene vil få for USA er dramatisk. Utkastet til rapport anslår en temperaturstigning på 2,8 til 5,6 grader celsius de neste 100 årene. Den globale gjennomsnittstemperaturen er i samme periode anslått til å øke med 1,1 til 3,5 grader. Dermed rammes landet med verdens største utslipp av klimagasser spesielt hardt.

Temperaturstigningen blir størst i de store byene. Byene er ekstra utsatt fordi gater og bygninger absorberer varmen.

Industri tar ansvar

Samtidig viser en ny rapport fra Pew-senteret for studier av globale klimaendringer at stadig flere storselskaper i USA iverksetter tiltak for å redusere sine utslipp av klimagasser.

Blant de mellom 100 og 200 selskapene finner man storprodusenten av jordbrukskjemikalier DuPont og oljeselskapene British Petroleum og Shell International, melder nyhetsbyrået IPS.

Selskapene fører frivillig oversikt over og rapporterer utslippene av klimagasser som del av anstrengelsene for få dem redusert. Ved å analysere sitt energiforbruk, kan de skjære ned på forbruket av fossilt drivstoff og øke fortjenesten og produktiviteten, sier rapporten. ■

Massiv kampanje for ulvejakt

Norges Jeger- og Fiskerforbund har delt ut 90 000 klistremerker med påskriften “Ja til jakt på ulv”. Viltkonsulent Scott M. Brainerd innrømmer at ingen vet om bestandsmålet for arten er oppnådd.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

I siste nummer av Jakt & Fiske, medlemsbladet til Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF), er det vedlagt et klistremerke til støtte for ulvejakt i Norge. Teksten “Ja til jakt på ulv” provoserer så vel naturvernere som NJFFs egne medlemmer.

– Jeg ble forbannet da jeg fikk dette i posten. Det gikk rett i søpla, sier rypejeger og NJFF-medlem Petter Ohrem til N&M Bulletin.

Også Norges Naturvernfor-

bund reagerer med skuffelse på kampanjen. I et brev til NJFF skriver Naturvernforbundets leder Erik Solheim blant annet at saken berører det tillitsfulle samarbeidet de to organisasjonene har hatt gjennom mange år. Solheim påpeker at uansett hva som måtte være NJFFs hensikt vil kampanjen gi betydelig støtte til de som vil utrydde ulven i Norge.

– Må sees i sammenheng med vedlegg

– Jeg har forståelse for at folk kan reagere negativt på dette ut-

spillet, men klistremerket må sees i sammenheng med det skriftlige vedlegget som følger med merket, sier viltkonsulent i NJFF, Scott M. Brainerd til N&M Bulletin.

– Klistremerker er vel laget for at andre skal se dem, for eksempel ved å lime dem i bakvinduet på bilen. Da kommer vel ikke dette vedlegget så godt fram?

– Det kan nok være riktig, men hva de enkelte medlemmene gjør med klistremerkene kan ikke vi legge oss opp i.

Brainerd presiserer at NJFF ikke vil utrydde ulven, men at organisasjonen ønsker jakt på arten når Stortingets vedtatte bestandsmål på 8 til 10 familieggrupper er oppnådd.

– Når det gjelder antall ulv er vårt syn fullstendig sammenfallende med Stortingets, sier han.

– Synes du ikke det er litt

spesielt å dele ut 90 000 klistremerker til støtte for ulvejakt når ingen vet om minstemålet er oppfylt?

– Vi vet ikke om bestandsmålet er oppfylt, men like fullt mener vi det er viktig å være føre-var i denne saken.

I det omtalte vedlegget hevder NJFF noe ganske annet enn sin egen fremste ekspert med hensyn til bestandsmålet; “Fordi bestandsmålet nå er nådd, og vel så det, krever NJFF at det skal igangsettes lisensjakt på ulv snarest”, heter det blant annet.

– Skuffende og useriøst

– Kampanjen fortjener betegnelsen barnslig. Det er skuffende fra en organisasjon som bestreber seg på å være seriøs. Det skjer masse positive ting innenfor NJFF. Dette er dessverre ikke et eksempel på det, og det synes jeg er veldig synd, sier rovdirekspert Viggo Ree i en kommentar. ■

Grønn vin på vei

Vinmonopolet har kontaktet Debio for å få merking av økologisk vin. Varene kan være i hyllene i løpet av høsten.

N&M Bulletin
TOM ERIK ØKLAND

– Interessen for økologisk vin er ikke stor, og det har ført til at utvalget er lite. Vårt håp er at norsk merking av produktene kan øke interessen, forklarer fagsjef Thor Richard Teien i Vinmonopolet.

Debio har sagt ja til å bidra med sin kompetanse, og en egen “økologisk polliste” kan være på plass ganske snart.

Økologisk dyrkede druer

Ute i Europa går diskusjonen høyt i forhold til økologisk vinproduksjon. Årsaken er blant annet at tradisjonell vinproduksjon innebærer tilsetning av SO₂ i produksjonsprosessen. Foreløpig er

resultatet innen EU at man ikke har fått “økologisk vin”, men “vin produsert av økologisk dyrkede druer”.

Debio vil ikke selv være kontrollinstans for produsentene av økologisk vin. Merkeordningen innebærer at Debio anerkjenner godkjenningsordninger i produsentlandene. Emil Mohr, utviklingsleder i Debio, ønsker ordningen velkommen, men understreker at Vinmonopolet bør satse på å gjøre de økologiske produktene kjent.

– Økologiske viner bør gjøres synlige i Vinmonopolets prislister, sier Mohr.

Importør-glede

Finn Gustavsen, daglig leder i Kjellermesteren AS, ønsker

Debio-merking av økologisk vin velkommen. Hans bedrift importerer i dag tre tyske viner som er produsert av økologisk dyrkede druer. For tiden snuser han også på vin fra franske og spanske produsenter.

– Vinene vi importerer er merket i Tyskland, men det tyske øko-merket er ikke kjent blant norske forbrukere. Når muligheten kommer vil vi gjerne få merket disse vinene med Debio-merket, sier Gustavsen.

Han selger noen tusen flasker økologisk vin årlig, men håper markedet vil vokse.

– Mange sier seg interessert i økologisk vin, men det går tregt med salget. Sannsynligvis tror mange at økologisk vin er av dårlig kvalitet og koster mye. Men det finnes god økologisk vin til en fornuftig penge. Debio-merking kan gjøre disse produktene synlige for bevisste forbrukere, sier Gustavsen. ■

Mobiltelefoner gjenvinnes ikke

Nordmenn kjøper mobiltelefoner som aldri før. Men vi leverer ikke inn de gamle.

I stedet havner spesialavfallet på dynga – eller i lekekassa til ungene.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Nordmenn elsker mobiltelefoner. Så høyt at vi ikke engang leverer de gamle til resirkulering. Under Norway Cup hadde ni av ti deltagere mobiltelefon, ifølge NRK. Innen utgangen av år 2000 vil vi nordmenn ha kjøpt om lag halvannen million mobiltelefoner i inneværende år. Dette går fram av en prognose som er utarbeidet av Elektronikkbransjens Servicekontor. I fjor var tallet nesten like høyt. Når året er omme vil det være solgt om lag 5,7 millioner mobiltelefoner i Norge, siden 1994. Antall mobilabonnenter er langt lavere, om lag 2,7 millioner ifølge Telenor.

Likevel er bare omlag 25 000 av dem levert til gjenvinning. Det vil si under en halv prosent. Mobiltelefoner omfattes av SFTs forskrift om forsvarlig behandling av elektriske og elektroniske produkter. Elektronikkavfallet inneholder miljøfarlige kjemikalier som tungmetaller og bromerte flammehemmere. De sistnevnte har egenskaper som ligner på PCB, og regnes som svært skadelige for mennesker og dyr.

Hjertesukk fra SFT

Hos Statens Forurensningstilsyn (SFT) er man klare over at noe er helt galt med returordningen.

Når det gjelder returordningen for små elektriske og elektroniske produkter må jeg komme med et lite hjertesukk, for dette fungerer overhodet ikke godt nok, sier rådgiver Rune Opheim i SFT, til N&M Bulletin.

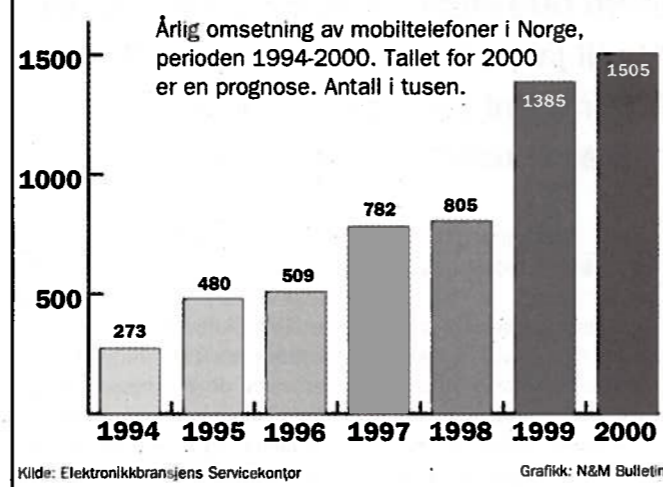
Det stemmer at returandelen er lav på disse produktene. Vi fikk inn om lag fem tonn mobiltelefoner i fjor. Hvis vi regner at hvert apparat veier rundt to hundre gram skulle det bli om lag 25 000 apparater, sier Ole Viggo Svendsen i El-retur.

Firmaet eies av bransjeorganisasjonene og har etablert et landsdekkende retursystem for elektrisk og elektronisk avfall. Firmaet henter avfall fra nærmere 8000 forhandlere over hele landet. Avfallet blir gjenvunnet ved fire forskjellige gjenvinningsanlegg i Norge.

SFT kommer med et hjertesukk når det gjelder små elektriske produkter. Er dere ikke flinke nok?

Vi kan helt sikkert bli bedre, men SFTs hjertesukk sender jeg i

Salg av mobiltelefoner 1994-2000

retur. Hvis de er så opptatt av å få til dette – hvorfor har vi da fått avslag på vår søknad om støtte til å forbedre nettopp dette området?

Svendsen vet ikke sikkert hvorfor vi er lite flinke til å levere inn mobiltelefoner, driller, elektriske tannbørster, leker, vekkerklokker, hårføner og alle de andre små elektriske artiklene som nesten alltid går i stykker etter noen få år.

Gratis innlevering "overalt"

Jeg tror folk vegrer seg mot å kaste en del ting. De tror de på en eller annen måte skal få reparert det. Kanskje de tar det med seg på hytta. Uansett blir det en eller annen form for meningsløs

retur. Enten det, eller så går små elektriske produkter rett i søpla, noe som er enda verre. Alle som selger elektriske og elektroniske produkter har plikt til å ta i mot de gamle gratis og jeg kan bare oppfordre alle til å benytte seg av dette systemet, sier Svendsen.

Ingen vil i dag si eksakt hvor lenge en mobiltelefon "varer", men telefonene er et typisk høyteknologiprodukt som stadig omfattes av tekniske nyvinninger. Dette, kombinert med det faktum at hver nordmann har mer enn en mobiltelefon hver i gjennomsnitt, gjør det rimelig å anta at det er svært mange apparater som er ute av drift som en følge av de er byttet ut eller gått i stykker. ■

Østlandet Asfalt AS støtter Norges Naturvernforbund

På vegne av Norges viktigste næring

Enfo

En miljøvennlig og sikker løsning for alle typer asfalt og betongarbeider i Norge. De vel 200 medlemmene våre med om lag 18 000 ansatte har investert 190 millioner kroner i anlegg for å produsere, selge og distribuere elektrisk kraft.

Grønt Havningspark
Møllendalen 12 H
Postboks 274
1328 ØSTLAKER
Telefon: 67 11 61 60
Telefax: 67 11 61 10
E-post: info@enfo.no
Internett: www.enfo.no

Kinesere protesterer mot Trekløftsdammen

Verdens største demning for kraftutbygging, Trekløftsdammen, har møtt oppsiktsvekkende stor motstand fra vanlige kinesere.

Offentlig kritikk hører med blant sjeldenhetene i Kina, men i denne saken har myndighetene mottatt krasse protester. Nylig skrev 53 kinesiske ingeniører og akademikere for andre gang i år under på en skriftlig advarsel til regjeringen. Gruppen ønsker å sende et varsel til myndighetene om at demningsprosjektet er ned-

tyntet med tekniske og økonomiske problemer.

I advarselsbrevet, som er adressert til president Jiang Zemin, blir det blant annet hevdet at prosjektet har blitt faretruende stort i omfang. De opprinnelige planene før byggestart i 1994 var langt mindre ambisiøse enn det man ser i dag, sier gruppen. (IPS)

Blyhagl forbudt om fem år

Hvis miljøvernminister Siri Bjerke får det som hun vil, blir det slutt på all bruk av blyhagl i Norge i løpet av fem års tid.

N&M Bulletin
TOM ERIK ØKLAND

5. juni i år sendte Miljøverndepartementet brev til Statens forurensningstilsyn (SFT). Det gir klar beskjed om at blyhagl skal forbys i Norge. Dermed er en årelang kamp mot forurensningen etter all sannsynlighet snart over.

I 1998 ble det skutt 232 tonn bly ut i norsk natur i form av blyhagl. Utslippet var mer enn ti ganger større enn norsk industris

blyutslipp til luft og vann. I 1997 ble det innført forbud mot bruk av blyhagl i våtmarksområder. Nå blir altså ammunisjonen forbudt også i skog og på fjell, samt ved landets skytebaner.

Lier-Hansens røde tråd

For statssekretær Stein Lier-Hansen er miljøvernministerens brev til SFT velkomment. Han har hatt blyhaglsaken hengende over hodet i en årrekke. I 1991 var han generalsekretær for Norges Jeger- og Fiskerforbund

Klar for ny utsettelse

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF)

annonserer allerede nå at de kan komme til å be om lenger overgangsperiode for bruk av blyhagl.

N&M Bulletin
TOM ERIK ØKLAND

På spørsmål om en overgangsperiode på tre til fem år for bruk av blyhagl er lang nok, er informasjonssjef Espen Farstad i NJFF klar:

Miljøverndepartementet kan sette tidsfristen som de vil. Vi ber om ny utsettelse hvis det ikke finnes fullgode alternativer til blyhagl når overgangsperioden går ut.

Det er nemlig ammunisjonens effektivitet som skaper kranget mellom jegere og myndigheter. Statssekretær Stein Lier-Hansen mener det allerede finnes fullgode alternativer til bly.

Teoretisk sett er det riktig at eksempelvis stålhagl er mindre effektivt enn bly, siden haglene veier mindre. Men moderne stålhaglammunisjon er bra nok, så lenge den brukes med fornuft og avstanden til byttet ikke er for stor, sier Lier-Hansen.

NJFFs Espen Farstad er helt uenig.

Lier-Hansen sier selv at man må redusere avstanden mellom jeger og bytte ved bruk av stålammunisjon. Med andre ord innrømmer statssekretæren at stålhagl ikke har like stor draps-effekt som blyhagl. Det er årsaken til at vi ønsker å bruke blyhagl til jakt i skog og på fjell fram til fullgode alternativer finnes i salg, sier Farstad.

Statssekretær Stein Lier-Hansen synes det er spesielt pinlig at friluftsfolk faktisk står for storparten av den dokumenterte blyforurensningen i Norge. Farstad er igjen uenig.

Vi må huske at motstanden var enorm da NJFF begynte arbeidet for mindre bruk av blyhagl i 1991. Siden den gang har vi gjort en kjempejobb for å få endret holdningene blant jegerne, og ikke minst blant de som selger ammunisjon. I dag er det ingen jegere som har problemer med forbud mot blyhagl på skytebaner. Det er vår fortjeneste, mener Farstad. ■

(NJFF). Da underskrev han en avtale om frivillig reduksjon av blyhagl. Ordningen innebar at blyhaglforbruket skulle være redusert med nitti prosent innen 2000. At målet ikke ville bli nådd, skjønte Lier-Hansen for noen år siden. Da var han direktør i Direktoratet for Naturforvaltning (DN).

Vi forsto at den frivillige ordningen ikke var tilstrekkelig, og gikk dermed sammen med SFT og fremmet et forslag om forbud til Miljøverndepartementet, sier Lier-Hansen.

Det skjedde i fjor høst. I dag er altså Lier-Hansen statssekretær, og kan se at hans mangeårige kjepphest blir realitet.

Denne saken har fulgt meg som en rød tråd i mange år, og jeg har fått kjeft hver eneste gang den har kommet på bordet. Faktisk gjorde NJFF undersøkelser så tidlig som på starten av 80-tallet som viste at blyhagl kunne utfases. Likevel har prosessen tatt veldig lang tid.

Skog med miljøsertifikat

70 prosent av tømmeret skogelene selger er miljøsertifisert. Norges Naturvernforbund er skeptisk til sertifiseringen.

N&M Bulletin
JAN-ANDERS DAM-NIELSEN

70 prosent av alt tømmeret som omsettes gjennom skogeiernes foreningene i Norge er miljøsertifisert. Målet er å få sertifisert 90 prosent av tømmeret i år, og opp mot 98 prosent neste år.

Norske skogeiere sertifiserer i dag skogene sine etter standarder som er lagt gjennom det europeiske samarbeidsprosjektet "Levende Skog". Hensyn til biologisk mangfold og friluftsliv er viktig i dette arbeidet.

Holder ikke mål

Erik Solheim, leder i Norges Naturvernforbund, mener sertifiseringen ikke holder mål.

Norsk skog bør sertifiseres etter FSC (Forest Stewardship Council) sine standarder. Der er

Smidig overgang

I brevet fra MD til SFT ber departementet om at man skal utarbeide en forskrift som forbyr bruk, import, produksjon og omsetning av blyhagl. For å få til det man kaller en smidig omstillingsprosess, vil man ha en overgangsperiode for bruk av blyhagl til jakt på fjell og i skog. Ifølge Lier-Hansen blir denne perioden på tre til fem år.

Mens den tidligere DN-sjefen er fornøyd med sakens gang, er seksjonssjef Ingebrigt Stensaas i DN noe oppgitt over tempoet.

Man kan si mye om denne måten å løse problemet på. Arbeidet mot jegerorganisasjonene begynte så tidlig som i 1988. Det resulterte i en frivillig intensjonsavtale som ikke ble fulgt opp. Vi kan diskutere hvor farlig stoffet er i det vide og det brede, men det hjelper ikke. Bly er giftig, og uønsket i naturen. Det bør være grunn god nok til å bli kvitt blyhaglbruket raskt, sier Stensaas. ■

både miljøorganisasjoner og andre instanser med i arbeidet, sier Solheim.

For Naturvernforbundet er det primært viktig å ta vare på naturskogen i Norge, noe som ikke blir gjort gjennom de avtaler som er i dag.

Forstår ikke kritikken

Norges Skogeiernesforening stiller seg uforstående til kritikken, og mener sertifiseringen er god nok.

Vi har arbeidet oss frem til en sertifiseringsstandard i samarbeid med miljø- og friluftslivsorganisasjoner. Standarden tar hensyn til biologiske faktorer, friluftslivsinteresser og skogbrukernes økonomi. Standarden vi arbeider etter er svært lik den standarden som FSC arbeider for, sier Svein M. Søgner ved Norges Skogeiernesforening. ■

Større utslipp fra Sellafield

De radioaktive technetium-utslippene fra Sellafield-anlegget skal øke med 60–70 prosent frem til 2005. Det vil merkes langs norskekysten.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

I sin strategi for å redusere utslippene av radioaktive stoffer fram mot 2020, innrømmer britiske myndigheter at utslippene vil øke kraftig de nærmeste årene. I perioden fra 2001 til 2005 vil utslippene av technetium 99 fra Sellafield være 60-70 prosent høyere enn i 1998.

Det er tidligere dokumentert økt innhold av technetium som

stammer fra Sellafield i havvann, skalldyr og tang langs norskekysten.

– Enhver økning i utslippene er negativ, sier førstekonsulent Fredrik Theisen i Miljøverndepartementet.

Sellafield represserer atomavfall, slik at det kan brukes på nytt. Årsaken til utslippsveksten er at mer atombrensel skal represseres ved anlegget.

Norske myndigheter har gjen-tatte ganger oppfordret britene til

å stanse utslippene fra anlegget ved Irskesjøen.

Rettsak?

– Norge må kreve at England stenger Sellafield og Dounreay. Myndighetene bør også undersøke muligheten for å gå til retts-sak mot England, sier Erik Martiniussen i Natur og Ungdom.

– Britiske myndigheter er helt klar over Norges holdning, sier Fredrik Theisen.

Internasjonale reaksjoner

I juni møttes landene i Ospar-konvensjonen, som skal hindre havforurensning i det nordøstlige Atlanterhavet. Møtet vedtok en uttalelse der de ber Frankrike og

Storbritannia finne andre løsninger enn repressering av atomavfallet. Uttalelsen ble vedtatt mot stemmene til Frankrike og Storbritannia.

Dounreay gjenåpnes

I rapporten "UK Strategy for radioactive discharges 2001-2020" varsler britiske myndigheter også gjenåpning av det omstridte Dounreay-anlegget. Dounreay ble stengt i september 1996, på grunn av store sikkerhetsmangler. Nå vil britiske myndigheter gjenåpne anlegget for å repressere atombrensel som er lagret der.

"UK Strategy for radioactive discharges..." er til høring med frist 22. september. ■

Troms på topp i anmeldelser

I årets første seks måneder ble det levert 1144 anmeldelser for miljøkriminalitet. Troms politidistrikt topper statistikken.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

I første halvår ble det levert 1144 anmeldelser for miljøkriminalitet, viser tall fra Statistisk Sentralbyrå. Det er 3 prosent færre enn i samme tidsrom i fjor. På fem år er antallet anmeldelser sunket med nesten en femtedel.

– Dersom nedgangen skyldes noe annet enn tilfeldige svingninger kan årsaken være at bevisstheten rundt disse sakene er større enn for fem år siden. Det gjør kanskje at folk setter seg bedre inn i regelverket, sier førstestatsadvokat Rune B. Hansen, leder for Økokrims miljøenhet.

Ulovlig utslipp har vært Økokrims hovedsatsing det siste året. I tillegg etterforsker de blant annet utlegging av giftig åte til ulv og ulovlig innførsel av fredede fugler.

Tyvfiske og scooterkjøring

Med 116 anmeldelser i kategorien miljøkriminalitet ligger Troms politidistrikt på topp i landet. Politidistriktet dekker Troms fylke fra norddelen av Senja til grensen mot Finnmark.

Lensmannsfullmektig Bjarne Myrvoll ved Troms Politidistrikt er overrasket over at distriktet ligger på topp i landet. Han forteller de får flest anmeldelser for ulovlig garnfiske etter laks i sjøen. På årsbasis får politidistriktet inn 180-200 anmeldelser av ulovlig garnfiske, og beslaglegger store mengder umerkede garn.

– Vi har i mange år drevet aktivt oppsyn. Hver sommer har vi to mann i sjøoppsyn. At sakene dukker opp er et resultat av satsingen politidistriktet gjør, sier Myrvoll.

– Ender sakene i reaksjoner fra politiet?

– Finner vi gjerningsmannen, blir det selvfølgelig reaksjoner, i hovedsak bøter.

Den andre store gruppen anmeldelser politidistriktet mottar dreier seg om ulovlig scooterkjøring. Mens antall anmeldelser for ulovlig fiske er på nivå med fjoråret, har politidistriktet mottatt 40 prosent flere anmeldelser for brudd på motorferdselsloven.

Anmelder kommune og politi

Verdal kommune og Inntrøndelag politidistrikt er anmeldt for håndteringen av en ulovlig bygget skogsbilvei i Verdal.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

Sommeren 1994 sa Verdal kommune nei til bygging av en skogsbilvei. Til tross for dette bygde grunneier skogsbilveien etter de opprinnelige planene.

Kommunen anmeldte dermed grunneieren for det de mente var et alvorlig brudd på skogbruksloven og manglende respekt for politiske vedtak. Men kommunen fikk kalde føtter og ba politiet om å henlegge saken av hensyn til anmeldtes høye alder og helse. Inntrøndelag politidistrikt henla

Myrvoll antar dette skyldes et mer aktivt oppsyn, ikke flere lovbrudd.

Tre fra SFT

Statens Forurensningstilsyn anmeldte bare tre bedrifter for lovbrudd i årets første seks måneder. De tre er Statoil på Kollsnes Hydros Troll b-plattform og Ferro-Bet A/S i Sande. ■

dermed saken.

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag ba kommunen om å behandle saken på nytt med tanke på gjenopptakelse, men fikk ikke svar. Nå har Naturvernforbundet anmeldt både kommunen og Inntrøndelag politidistrikt til Økokrim.

– Bevisene i saken er uomtvistelige. For å unngå gjentakelser, er det svært viktig at anmeldelsen blir fulgt opp, sier fylkesleder Per Flatberg i Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag. Ordfører Knut Einar Steinsli vil ikke kommentere saken. ■

For mye miljøvern i USA?

Fire av ti delegater på det republikanske partiets landsmøte mente statlige myndigheter er for aktive i arbeidet med å beskytte miljøet.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

Bare åtte prosent av deltagerne på landsmøtet i Philadelphia mener statlige myndigheter bør gjøre mer for å beskytte miljøet, viser en rundspørring fra New York Times og CBS News. Landsmøtedelegatene er langt mer skeptisk til miljøvern enn gjennomsnittet av amerikanske velgere.

Demokratenes presidentkandidat Al Gore har større troverdighet i miljøspørsmål, enn republikanernes presidentkandidat George W. Bush. På spørsmålet "Hvis du ser bort fra hva du vanligvis stemmer, tror du det

republikanske partiet eller det demokratiske partiet vil gjøre mest for å beskytte miljøet?" svarer bare 22 prosent av velgerne "republikanerne", mens 54 prosent svarer "demokratene".

Under republikanernes landsmøte benyttet demokratene anledningen til å henge ut Texas-guvernør Bush for manglende innsats for miljøet på hjemmebane. I en video forteller de blant annet at Houston er blitt den amerikanske byen med mest luftforurensning.

Men blant velgerne er det bare to prosent som tror miljø vil bli det viktigste valgkamp-spørsmål i sin hjemstat. Tidligere i sommer meldte

Miljøholdninger i USA

Tabellen viser holdningene til miljøspørsmål blant alle amerikanske velgere, det republikanske partiets velgere og deltagerne på det republikanske partiets landsmøte.

Er du enig eller uenig i at vi må beskytte miljøet selv om det betyr tap av arbeidsplasser i ditt distrikt?

	Enig	Uenig	Ubesvart
Alle velgere	64	27	9
Republikanere	57	34	9
Landsmøtedeltagere	32	41	28

Når det gjelder miljøregulering og sikkerhetsregler i næringslivet, mener du de føderale myndighetene gjør nok, bør gjøre mer, eller bør gjøre mindre?

	Gjør nok	Bør gjøre mer	Bør gjøre mindre	Ubesvart
Alle velgere	30	50	11	9
Republikanere	37	37	16	10
Landsmøtedeltagere	42	8	41	9

Meningsmålingene er gjort i juli på oppdrag av New York Times/CBS News.

Norsk Telegrambyrå at Sierra Club, USAs største miljøvernorganisasjon, gir sin støtte til Al Gore. ■

Energos viser vei i miljøpolitikken

I et innlegg i N&M Bulletin nr. 10 foreslo jeg å etablere en plattform for kommunikasjon og debatt med Naturvernforbundet. Ottar Michelsen besvarte innlegget i bulletin nr 11.

Innlegg Utslippsresultatene som nå foreligger fra Averøy bekrefter vår påstand om at det er mulig å brenne blandet avfall med utslippsverdier som ligger mellom 50-90 prosent under myndighetskravene. Det er vi for øvrig ikke alene om: Det gleder oss at også BIR kan legge fram gode utslippstall.

I forhold til de perspektiver dette åpner for forbedringer av miljøet i Norge og internasjonalt, blir det lite konstruktivt når Michelsen graver i vår egenrapportering til SFT og gammel korrespondanse mellom Energos og SFT. Enhver industrialiseringsprosess med de ambisjoner og av det omfang Energos står for, innebærer risiko for enkeltstående avvik. Miljø-

fordelene med dette er åpenbare. For å kunne ta stilling til Energos sine tiltak må man se energi-, miljø- og avfallspolitikken som en helhet: • Våre tiltak innebærer betydelige reduksjoner av klimagassutslippene. • Våre tiltak bidrar vesentlig til reduksjon av sur nedbør. • Vi bidrar til at lokal luftkvalitet forbedres. • Vi har fått kontroll med dioksinutslippene og vist et betydelig potensial for reduksjon av dioksinutslipp ved forbrenning av avfall. • Vi bidrar til at det blir redusert behov for etablering av nye deponier. • Vi bidrar til reduserte utslipp av metan fra deponier. • Vi utnytter en lokal ressurs til å produsere energi som kan utnyttes lokalt og som styrker konkurransekraften til hjørnestebedrifter i distriktene. • Vi bidrar til at det legges et grunnlag for etablering av vann-

fordelene med dette er åpenbare.

For å kunne ta stilling til Energos sine tiltak må man se energi-, miljø- og avfallspolitikken som en helhet:

• Våre tiltak innebærer betydelige reduksjoner av klimagassutslippene. • Våre tiltak bidrar vesentlig til reduksjon av sur nedbør. • Vi bidrar til at lokal luftkvalitet forbedres. • Vi har fått kontroll med dioksinutslippene og vist et betydelig potensial for reduksjon av dioksinutslipp ved forbrenning av avfall. • Vi bidrar til at det blir redusert behov for etablering av nye deponier. • Vi bidrar til reduserte utslipp av metan fra deponier. • Vi utnytter en lokal ressurs til å produsere energi som kan utnyttes lokalt og som styrker konkurransekraften til hjørnestebedrifter i distriktene. • Vi bidrar til at det legges et grunnlag for etablering av vann-

bårne varmesystemer utenfor de store bysentraene.

• Vi bidrar til introduksjon av alternativ energi som reduserer belastningen på overføringsnettet og behovet for import av strøm.

• Vi bidrar til mindre bruk av strøm til oppvarmingsformål.

Det er vanskelig for meg å se at Naturvernforbundet og Energos er på kollisjonskurs i miljøspørsmål.

Det må være et tankekors for alle som arbeider med miljøspørsmål at miljøkostnadene for det samme avfallsvolum, her eksemplifisert med 35.000 tonn pr. år, kan variere fra 1, 2 millioner kroner for anlegg med lave utslipp til 59 millioner kroner pr. år for anlegg som ligger på de gamle grenseverdiene for konsesjoner. Det forteller om et potensial for miljøforbedringer som er stort.

Jan Gjerde
Informasjonssjef i Energos

Returadresse:
Natur & miljø Bulletin
Boks 342 Sentrum
0101 Oslo

Sydney blankpusser miljøprofilen

Verdens største solcelleby og truede klokkefroskers ve og vel er blant ingrediensene i den største olympiske miljøsatsingen så langt.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Lillehammer-OL var først ute med sette miljøvern på dagsorden. Deretter fulgte Atlanta og Nagano. Nå skal energisparing, resirkulering, avfallsminimering, miljøvennlige materialer, jordrensing, arealbruk, artsvern og solenergi gjøre Sydney-OL til tidens grønneste leker.

Ikke så overraskende at en OL-arrangør har behov for et miljøsansikt utad, men ifølge Den Internasjonale Olympiske Komite (IOC) representerer Sydney et betydelig steg videre for verdens viktigste idrettsarrangement.

– For arrangører og sponsorer er miljøsatsingen viktigere enn

noensinne, sier miljørådgiver i IOC, Olav Myrholt, til N&M Bulletin.

Myrholt viser til at Sydney har tatt i bruk søppelfyllinger og gamle industriområder for å bygge ut OL-anlegg. Meningen er at disse områdene skal brukes til rekreasjon og boliger etter OL.

– Det viktigste er likevel at store deler av disse områdene har vært sterkt forurensset av dioksiner. Blant annet har Union Carbide og produsenten av Agent Orange, (plantevernmiddelet som ble brukt under Vietnamkrigen, red. anm), holdt til her. Som en følge av OL er det brukt trekvart milliard kroner til jordrensing, noe som har gitt områdene en helt ny verdi, sier Myrholt.

Verdens største solcelleby
Ny arkitektur har ført til at behovet for air condition har falt bort.

Ved å bruke heissjakter som luftkanaler og heisene som "stempler" til å pumpe inn ny luft har arkitektene spart store mengder energi, ifølge Myrholt.

Videre er OL-landsbyen i Sydney, med sin energiproduksjon på en million kilowatt-timer per år, det største solenergidrevne samfunnet i verden.

Frisk frosk

Sydney-OL har også blitt tildelt prisen "The Gold Banksia Award", som regnes som landets høyeste miljøutmerkelse for sitt arbeid med å redde den grønne og gyldne klokkefrosken i Olympiaparken.

– Denne arten var regnet som forsvunnet. Nå er frosken oppe og hopper, sier Myrholt.

Et nytt avfallssystem for hele delstaten New South Wales

regnes også som en direkte miljøgevinst av OL.

Stygg sandvolleyballbane

Ifølge Myrholt har det vært få store krangler før arrangementet.

– Det var en del bråk rundt dette med dioksinrensingen av jord. Mange var usikre på om det var mulig. I tillegg har mange protestert mot sandvolleyballbanen som vil ta store deler av et populært strandområde, men dette skal taes ned etter OL og vil ikke skade stranden. Urbefolkningen har fått en del økonomisk støtte til å beskytte kultursteder i forbindelse med OL, og har så langt ikke vært spesielt negative. Jeg tror likevel at de vil markere seg under arrangementet. Ikke fordi de føler seg utenfor OL, men fordi de føler seg utenfor Australia, sier han. ■

Olympisk fred mellom Coca-Cola og Greenpeace

Greenpeace og Coca-Cola har inngått våpenhvile før OL i Sydney. En seier for nett-aksjoner, mener Frode Pleym i Greenpeace.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Coca-Cola er en av hovedsponsorene i Sydney-OL. Greenpeace har lenge kritisert selskapet for bruken av sterke drivhusgasser i kjøleanleggene sine. Nylig lanserte Coca-Cola imidlertid en ny miljøpolitikk hvor selskapet forplikter seg til å rense alle kjøleanlegg innen OL i Athen i 2004 og å finne alternative kjølemidler.

I tillegg stiller Coca-Cola krav om at samtlige av deres leverandører innen ti år skal finne fram til nye og mer energiven-

lige kjøleanlegg, som skal redusere energibruken med opptil femti prosent i forhold til i dag.

At dette skjer rett før OL i Sydney er neppe tilfeldig.

Greenpeace har, gjennom en global kampanje på nettet, lenge presset Coca-Cola på nettopp disse miljøområdene, og ser på avtalen som en viktig seier.

– Dette viser at Greenpeace sin kampanje på nettet har fungert. Vi har aksjonert mot BP og Statoil på samme måte og vi tror at dette er en aksjonsform for fremtiden, sier Frode Pleym i Greenpeace til N&M Bulletin. ■

Kalenderen

22. - 23. august: Seminar om stølsdrift, Fagernes.
Arr: Fylkesmannen i Oppland og Stølsviddeprosjektet i Valdres, kontakt Ellen Sæthren Johansen, tlf: 61 35 91 80.

27. august: Åpen hage seks steder i Oslo og Akershus.
Arr: Oslo og omegn økologiske hagebrukslag, tlf: 22 69 05 26.

4. - 6. september: Miljøbykonferansen 2000.
Arr: Miljøverndepartementet, tlf: 22 24 90 90.

4. - 7. september: Kurs i permakultur på Erga Gård.
Arr: Ingvald Erga, tlf: 51 42 81 22.

8. - 9. september: Seminar om landbrukshistorie, Hellerudsletta i Oslo.
Arr: Senter for bygdeforskning, tlf: 73 59 17 29.

14. oktober: Seminar om trygg mat, Trondheim.
Arr: Trygg Mat-alliansen i Trondheim, tlf: 73 52 96 15.
sor-trondelag@miljohv.no